การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวันอัฏฐมีบูชา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*

CONSERVATIVE AND INHERITANCE OF ATTHAMI BUCHA DAY FOR SUSTAINABLE PROMOTION TOURISM

พระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ, พระมหาประกาศิต ฐิติปสิทธิกร,
พระครูปฐมธีรวัฒน์ (บัญชา ฐิตธมฺโม), พระปลัดสมชาย ดำเนิน
Phrapalad Prapoj Yusamran, PramahaPrakasit Thitipasitthikorn,
Phrakhrupathomthirawat (Buncha Thitadhammo), Phrapalad Somchai Damnoen
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: prakasit.mcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำชุดความรู้ และส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชุมชน วัดใหม่สุคนธาราม อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 55 รูปหรือคน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การร่วมกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลสามเส้าด้านผู้วิจัย ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ตีความสร้างข้อสรุป และนำเสนอแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดงานวันอัฏฐมีบูชาของวัดใหม่สุคนธาราม ประกอบด้วย การแทงหยวก การทำกวด ตะไล และหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวันอัฏฐมีบูชา ได้แก่ ไตรลักษณ์ อปริหานิยธรรม สังเวชนียธรรม ความกตัญญูกตเวที และอัปปมาทธรรม ที่ประชาชนยึดถือปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตนำมาซึ่งความสงบสุขของชุมชน 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดมาจากพระสงฆ์ในการทำกวดตะไล การแทงหยวก ในปัจจุบันขาดการสืบทอด จึงมีการจัดเก็บภูมิปัญญาในรูปแบบวีดีทัศน์ หนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญา 3. การท่องเที่ยวบนฐานทุนทางประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชุมชน เกิดจากการนำทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่มีอยู่มาจัดเป็นจุดท่องเที่ยวและให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงการจัดงานประเพณีวันอัฏฐมีบูชา ตามมาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกันการระบาดของเชื้อโรคติดต่ออุบัติใหม่

คำสำคัญ: การอนุรักษ์และสืบสาน; วัฒนธรรมประเพณี; วันอัฏฐมีบูชา

*Received July 8, 2021; Revised July 17, 2021; Accepted July 18, 2021

Abstract

This research article aimed to synthesize local wisdom, create a set of local wisdom and knowledge on Attamebucha Day, and promote tourism on the capital base of traditions, culture and community way of Wat Mai Sukhontharam, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province, conducted by qualitative research methods, collected data from 55 key informants by in-depth interview, observation and participation. Data were analyzed by Triangulation on how to collect data, data interpretation, drawing conclusions, and analyzed the data by descriptive interpretation.

The results showed that 1. the local wisdom in organizing the Attami worship day of Sukhontharam monastery included banana core stabbing, talisman fireworks and Buddhist principles that appeared in the documents of Attamee Worship Day, namely trilakana, aprihanitham, sanctuary, gratitude, and uppity, which people adhere to as a way of life, bringing peace of the community. 2. Nowadays, there is a lack of inheritance, so local wisdom is stored in video, books, e-media, and wisdom learning centers are organized and caused by the introduction of social capital. 3. Existing cultural capital and wisdom are classified as tourist hotspots and allow visitors to participate in activities to learn the wisdom of the community, including organizing the Tradition of Attamibucha Day, in accordance with surveillance measures to prevent outbreaks of new contagious pathogens

Keywords: conservation; Culture; Atthami bucha day

บทนำ

วันอัฏฐมีบูชา เป็นวันคล้ายวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระของพระพุทธเจ้า ตามพุทธประวัติกล่าวว่า เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ ป่าสาละ เมืองกุสินารา ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, 2539) นับว่าเป็นวันที่ชาวพุทธมีความโศกเศร้าเสียใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องสูญเสีย พระบรมสรีระแห่งองค์พระบรมศาสดา ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูง ด้วยเหตุนี้ เมื่อวันแรม 8 ค่ำ แห่งเดือนวิสาขะเวียนมาบรรจบในแต่ละปี พุทธศาสนิกชนจึงพร้อมใจกันประกอบพิธีบูชาขึ้น โดยการประกอบพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพจำลอง และเรียกวันนี้ว่า “วันอัฏฐมีบูชา” เพื่อเป็นการเตือนสติพุทธศาสนิกชนให้ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท ระลึกถึงธรรมสังเวช และเข้าใจถึงความจริงทั้งหลายตามกฎของ

ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีการเกิดขึ้น ดำรงอยู่และดับไปตามเหตุปัจจัย (สำ.ข.17/45/62.)

ประเพณี อัฏฐมีบูชา วัดใหม่สุคนธาราม อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ได้รับขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามประกาศกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เรื่อง การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2562 ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และงานเทศกาล (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นการปฏิบัติ การแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับชุมชนและเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรม มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ของชุมชนที่มีต่อธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของตน ทำให้คนในชุมชนเกิดความภูมิใจในตัวตนและความรู้สึกสืบเนื่องก่อให้เกิดความเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ การส่งเสริมรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรม ถูกเน้นไว้ในมาตราหนึ่งของปฏิญญาสากลว่าด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมของยูเนสโก (UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity) ความมีเอกลักษณ์และในความแตกต่างหลากหลายของอัตลักษณ์ของกลุ่มชนและสังคมที่ประกอบกันเข้าเป็นมนุษยชาติ” อันเป็น “แหล่งของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมและการสร้างสรรค์” (สุดแดน วิสุทธิลักษณ, 2560) ชุมชนสามารถได้ประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม งานเทศกาล ศิลปะการแสดง ทักษะที่สอดคล้องกับงานช่างฝีมือดั้งเดิมและด้านอื่น ๆ ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นกลไกอันทรงพลังในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งใน ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว สามารถสร้างรายได้และกระตุ้นการสร้างงานไปพร้อมๆ กับการส่งเสริม ความภาคภูมิใจในชุมชนอันเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่นเดียวกับชุมชนวัดใหม่สุคนธารามที่มีผู้ทรงภูมิปัญญาในด้านการแทงหยวก การทำกวด ตะไล พลุไทย และภูมิปัญญาด้านอื่นๆ ที่ขาดการสืบทอดจากคนรุ่นใหม่

การปลุกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ การฟื้นฟูโดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรมและค่านิยม การพัฒนาริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีบนฐานวัฒนธรรมมาช่วยเพื่อต่อยอดใช้ในการผลิตและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตามแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ซึ่งได้กำหนดแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

และวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายการกระจายรายได้สู่พื้นที่เมืองรอง โดยเฉพาะการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพิ่มรายได้ให้แก่เศรษฐกิจฐานราก ยังเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานมิติทางประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชุมชนประสบความสำเร็จ ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่

การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวันอัฏฐมีบูชาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมไทยด้วยการสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดทำชุดความรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันอัฏฐมีบูชา กิจกรรมท่องเที่ยววิถีวัฒนธรรม เติมรายได้เศรษฐกิจชุมชน ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมหลังโควิด-19 คลี่คลาย กระจายรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชน และเพื่อให้มองเห็นวิถีความเป็นไทย มีจิตสำนึกที่ดีงาม มีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งด้านศาสนา สังคม วัฒนธรรม สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งเพื่อเป็นการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามและเป็นแบบอย่างการสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันอัฏฐมีบูชา
2. เพื่อจัดทำชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันอัฏฐมีบูชา
3. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดในตำบลวัดละมุดพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญาการทำดอกไม้เพลิง กวด ตะไล บั้งไฟ จำนวน 5 หมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มหัตถกรรม กลุ่มอาชีพ ดนตรีไทย แหล่งท่องเที่ยวภายในตำบลวัดละมุด และตำบลใกล้เคียง จำนวน 55 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกภาคสนาม ทั้งนี้การรับรู้ระหว่างการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อยแบบสภากาแฟ (World Café) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการจัดเก็บข้อมูลทุกระยะของการดำเนินการวิจัยที่ทำร่วมกับผู้ให้ข้อมูลในชุมชน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกับชุมชน มีการร่วมพูดคุยกับชาวบ้าน และการเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล จากกิจกรรมการมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสังเกตพฤติกรรม ข้อมูลที่ได้ในแต่ละวันมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) นำมาแยกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นปัญหา จากนั้นทำการตีความหมายของข้อมูลที่ได้ ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งทั้งหมดเป็นการวิเคราะห์จากเนื้อหาของข้อมูล (Content Analysis) ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล เพื่อสรุปเชื่อมโยงความสัมพันธ์และเหตุผลในประเด็นปัญหาที่ศึกษา สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย

1. การสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันอัฏฐมีบูชา

1.1 องค์ความรู้ด้านหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

ชุมชนยึดมั่นในหลักคุณธรรมที่นำเอาหลักธรรมมาปฏิบัติสืบทอดกันยาวนานมีการถ่ายทอดผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และขนบธรรมเนียมจารีตของชุมชน เพื่อการดำรงอยู่อย่างสันติสุขในชุมชนโดยองค์ความรู้ทางหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวเนื่องกับวันอัฏฐมีบูชาที่ชุมชนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย

1) หลักไตรลักษณ์ (สำ.ข. 17/12/27-28) การเข้าใจเรื่องอนิจจตา ทำให้คนไม่ประมาท ในวัย ในความไม่มีโรคในทรัพย์สมบัติ เสริมกำลังใจให้คนในชุมชนมีความมานะพยายาม เข้าใจในความไม่เที่ยงแท้ ช่วยให้สลดใจในสิ่งที่ควรสลด เร่งรีบประพฤติธรรม ความสุขเกิดขึ้นหลังการปล่อยวาง ช่วยให้ชีวิต แจ่มใส ได้พบความสงบเย็นซึ่งค่อนข้างจะหาได้ยากสำหรับบุคคลที่ดำรงชีวิตในปัจจุบัน

2) หลักอปริหานิยธรรม (ที.ม. 10/68/86) เป็นธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญ 7 ประการ ผู้ปฏิบัติ ธรรมนี้จะเป็นไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์ คือ (1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำกิจที่ควรทำ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน (3) ปฏิบัติตามกฎธรรมเนียมประเพณีของชุมชน (4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้นำชุมชน หรือผู้อาวุโส (5) ให้เกียรติสุภาพสตรี (6) เคารพศรัทธาในปูชนียสถานของชุมชน เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน (7) ให้การอุปถัมภ์พระภิกษุสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ผู้ปฏิบัติชอบ เป็นเนื้อนาบุญของคนในชุมชน

3) สังเวชนียธรรม (มหา. ที. 10/149/117) ประกอบด้วย ความไม่ประมาท มีสติ มีศีล มีดำริมั่นในการทำกุศลให้ถึงพร้อม และรักษาจิตของตนให้ตั้งมั่นและผ่องใส เมื่อกระทำเช่นนี้ได้ย่อมมีความสุข

4) ความกตัญญูกตเวที (องฺ. ติก. ๒๐/๑๒๐/๑๑๔)ความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ เป็นคุณธรรมที่สำคัญสำหรับมนุษยชาติ เป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ ทำให้มีความสัมพันธ์กันในสังคมมนุษย์และเป็นบ่อเกิดแห่งความรับผิดชอบต่อความเป็นมนุษย์ หากสังคมใดมีบุคคลผู้มีความกตัญญูอยู่มาก สังคมนั้นก็ย่อมน่าอยู่เพราะมีความสงบและสันติ สามารถกล่าวได้ว่าสังคมนั้นเป็นสังคมแห่งคนดี

5) อัปปมาทธรรม (มหา. ที. 10/149/117) หมายถึง ความไม่เลินเล่อเผลอสติ ไม่ลืมตัวมัวเมาด้วยขาดสติขาดความยั้งคิด ประคองจิตให้ระลึกนึกได้และรู้สึกตัวอยู่เสมอในขณะทำ พูด คิด และไม่ดำรงตนอยู่ในความประมาท

หลักธรรมดังกล่าวปรากฏชัดจากความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชนในจัดงานประเพณีวันอัฏฐมีบูชาของชุมชนวัดใหม่สุคนธารามที่แสดงออกด้วยความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธเจ้า ด้วยการจัดงานปฏิบัติบูชาในวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระด้วยระลึกถึงพระธรรมคำสั่งสอนที่แสดงให้เห็นถึงความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปของสังขาร ควรตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เป็นการเสริมสร้างให้คนในชุมชนหมั่นทำคุณงามความดีเพื่อประโยชน์ตนและผู้อื่น

1.2 องค์ความรู้ศิลปะด้านการแทงหยวก

งานช่างแทงหยวกเป็นงานด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการตาย ซึ่งสืบทอดกันมาแต่โบราณ ซึ่งปัจจุบันมีช่างแทงหยวกเพียงท่านเดียวคือ นายบุญธรรม ฤทธิ์ศรีสันต์ อายุ ๗๓ ปี ที่สืบทอดวิชาช่างแทงหยวกมาจากหลวงพ่อย้อย อินทโร อดีตเจ้าอาวาสวัดใหม่สุคนธาราม โดยขั้นตอนการแทงหยวกและประกอบเข้าเป็นลายชุดมี ๓ ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นเตรียมหยวกกล้วย ขั้นแทงลวดลายลงบนหยวก และขั้นประกอบเป็นลายชุด งานแทงหยวกนอกจากประดับเชิงตะกอนแล้วยังสามารถนำมาประดับโต๊ะหมู่บูชา ทำเป็นโคมไฟ กระทง ทำภาชนะอาหาร รวมถึงการตกแต่งสถานที่ในงานต่างๆ เป็นภูมิปัญญาที่นับวันจะเลือนหายไปจากชุมชน เนื่องจากไม่ผู้สนใจสืบทอด งานแทงหยวกควรได้รับการอนุรักษ์ สืบสาน ให้คงอยู่คู่ชุมชนและสังคมไทยตลอดไป

1.3 องค์ความรู้ประเพณีแห่กวด ตะไล

คุณค่าของประเพณีการแห่กวด ตะไล เป็นประเพณีที่สร้างความสนุกสนานและความสมัครสมานสามัคคีของประชาชนในชุมชน เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามเอาไว้ให้สืบทอดถึงลูกหลาน และสืบสานประเพณีทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งก่อให้เกิดคุณค่าของประเพณีการแห่กวดตะไล ทั้ง 5 ด้าน คือ1) ด้านจิตใจ คุณค่าทางด้านจิตใจ ชุมชนมีความเชื่อและศรัทธาว่าการจุดบั้งไฟเพื่อบูชาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาบริเวณชุมชน เพื่อความสุขความเจริญของตนเองและครอบครัว ไม่เกิดภัยพิบัติหรือความเจ็บไข้ได้ป่วยในชุมชนนั้น 2) ด้านเศรษฐกิจ เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากที่ต่างๆ ให้มาเที่ยวชมงานขบวนแห่วันอัฏฐมีบูชาและขบวนแห่กวด ตะไล 3) ด้านสังคม การทำกวดตะไลของชุมชนได้รับการสนับสนุนจากหลายๆ ฝ่าย ต่างมีความสมัครสมานสามัคคีในการ

ทำงานเพื่อชุมชน 4) ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างความปลอดภัยให้กับผู้มาร่วมงาน 5) ด้านการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรม นับว่าเป็นภูมิปัญญาหรือกุศโลบายของบรรพบุรุษ ที่ทำให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจเกิดความสามัคคีในชุมชนในการทำกิจกรรมสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อีกทั้งทำให้ลูกหลานได้เข้าวัดทำบุญนอกเหนือจากกิจกรรมการทำกวดตะไลตามประเพณี

1.4. องค์ความรู้ด้านขบวนแห่

การจัดขบวนแห่เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาของชุมชนวัดใหม่สุคนธารามเป็นการรวมพลังของคนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมและรวบรวมภูมิปัญญาของหมู่บ้านของตนเพื่อจะนำมาแสดงให้ปรากฏต่อสายตาของนักท่องเที่ยวและเป็นการแสดงศักยภาพของหมู่บ้านของตนเอง โดยในแต่ละริ้วขบวนของหมู่บ้านจะประกอบด้วย คณะดนตรีบรรเลงนำขบวน สาวงามถือป้ายประจำขบวน นางรำประจำขบวนรถคติธรรม รถแห่กวด ตะไล และกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ที่สร้างความสนุกสนานและสอดแทรกเกร็ดความรู้ ประกอบด้วย การจัดขบวนแห่จำลองเหตุการณ์เกี่ยวกับพุทธประวัติ นรกภูมิและวิถีชีวิตไทย ที่แสดงให้เห็นถึงผู้ที่กระทำผิดศีลจะได้รับผลกรรม ตอบสนองในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นความทุกข์ทรมานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อต้องการย้ำเตือนให้พุทธศาสนิกชนที่ไปร่วมงานได้เกิดสติคำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ และมีความเกรงกลัวที่จะกระทำบาป นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังมีการแสดงมหรสพ การละเล่นและการจุดพลุตะไล และดอกไม้ไฟถวายเป็นพุทธบูชาจากหมู่บ้านต่างๆ (ยังไม่ชัดเจนเรื่อง องค์ความรู้ในบางประเด็น เหมือนเป็นเล่าว่า ในขบวนแห่มีอะไรบ้างเท่านั้น จะมีก็ตรงเกร็ดความรู้ที่เกี่ยวกับพุทธประวัติ เป็นต้น)

2. การจัดทำชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันอัฏฐมีบูชา

2.1 องค์ความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนวัดใหม่สุคนธาราม

ในการจัดงานวันอัฏฐมีบูชา ชุมชนมีกิจกรรม 1) การแทงหยวก 2) การทำกวดตะไล เป็นภูมิปัญญาที่โดดเด่นของชุมชน สามารถจัดทำชุดความรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ พัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1) การบ่งชี้ความรู้ คือ การจัดเก็บความรู้ด้านการแทงหยวก จากลุงบุญธรรม ฤทธิ์ศรีสันต์ ผู้ทรงภูมิปัญญา และความรู้ด้านกวด ตะไล บั้งไฟภาคกลาง จากลุงโชอด สงค์อุบล ผู้ทรงภูมิปัญญา 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ เป็นการรักษาความรู้เดิม โดยการให้ผู้ทรงภูมิปัญญาสาธิตและบันทึกขั้นตอนวิธีการอย่างละเอียด และนำมา 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างในการบันทึกองค์ความรู้ 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ที่รวบรวมได้จัดทำในรูปแบบไฟล์ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย ใช้งานได้ของความรู้ เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์ 5) การเข้าถึงความรู้ ทำให้ผู้ใช้ความรู้นั้นเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก โดยการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และการจัดเก็บองค์ความรู้ออนไลน์ 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการเผยแพร่ความรู้ และ 7) การเรียนรู้ เป็นการ

นำความรู้ที่ได้จากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นและเกิดประสบการณ์ใหม่จากการจัดเก็บภูมิปัญญาของชุมชนวัดใหม่สุคนธาราม และถ่ายทอดในรูปแบบของหนังสือภูมิปัญญาการแทงหยวกและหนังสือภูมิปัญญากวด ตะไล บั้งไฟภาคกลาง

2.2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชุมชน

การท่องเที่ยวงานประเพณีวันอัฏฐมีบูชาของวัดใหม่สุคนธารามซึ่งวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การบริการจุดท่องเที่ยวภายในชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชุมชน นอกจากเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในวันอัฏฐมีบูชาแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถมาเที่ยวชมวิถีชีวิตและศึกษาภูมิปัญญาของชุมชนได้ โดยชุมชนได้จัดจุดท่องเที่ยวภายในชุมชน ประกอบด้วย

1) จุดท่องเที่ยวภูมิปัญญาการแทงหยวก

การใช้กาบกล้วยหรือหยวกกล้วยมีมาคู่กับชุมชนวัดใหม่สุคนธารามมายาวนานในรูปแบบของการนำมาประกอบอาหาร การเลี้ยงสัตว์ และการนำมาประกอบตกแต่งสถานที่และการประกอบพิธีเกี่ยวกับชีวิตในช่วงต่างๆ ของคนในชุมชนทั้งงานมงคลและอวมงคล การใช้กาบกล้วยประดิษฐ์เป็นกระทง พานไหว้ครู บัตรพลี และการทำภาชนะจากกาบกล้วย โดยการสลักเป็นลายไทยซึ่งเป็นลายพื้นฐานของการแทงหยวกแล้วนำมาประกอบ สามารถบรรจุอาหารคาวหวานได้ เป็นวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง สามารถนำมาใส่อาหารเพื่อถวายพระสงฆ์ หรือในการต้อนรับนักท่องเที่ยว รวมถึงเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวในการเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน

2) จุดท่องเที่ยวภูมิปัญญาการทำกวด ตะไล พลุ ตะไล

การทำกวดตะไลของชุมชนวัดใหม่สุคนธารามมีการปรับปรุงวัสดุและขนาดของกวด ตะไล ให้มีขนาดเล็กลง และมีเทคนิคกระบวนการในการบรรจุดินปืนเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการจุดรวมถึงการติดร่มและสายรุ้งเพื่อความสวยงามในการตกของกวดตะไล นอกจากนั้นชุมชนสามารถผลิตเป็นของที่ระลึกโดยการจำลองกวด ตะไล พลุไทย เพื่อมอบให้กับแขกผู้ใหญ่ที่มาเยี่ยมชุมชนรวมถึงการจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

3) จุดท่องเที่ยวภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา

ผลิตภัณฑ์สานผักตบชวากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านลานแหลม เป็นการทำจักสานผักตบชวา สนองความต้องการของตลาดผู้บริโภคที่หลากหลาย พัฒนาวิธีการผลิต รูปแบบเพื่อให้ได้ชิ้นงานที่มีคุณภาพคงทนเหมาะสมต่อการใช้งาน มีลวดลายที่สวยงามทันสมัย ควบคู่กับการอนุรักษ์ลวดลายดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาอย่างยาวนานแต่ครั้งอดีต และนำมาเพิ่มมูลค่าด้วยลวดลายทวารวดี เช่น ลายก้านพืชขด ลายข้าวหลามตัด ลายดอกพิกุล ลายหัวใจโซ่ ลายตะขอ ลายถั่วตัด และลายผีเสื้อ มาประกอบเป็นกระเป๋าและวัสดุเครื่องใช้ในครัวเรือนต่าง ๆ

4) จุดท่องเที่ยวภูมิปัญญาทางการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (บ่อปลาขำๆ ครูแอด) เป็นการทำการเกษตรผสมผสาน การนำเอาส่วนผสมของการทำอาชีพเกษตรกรมารวมไว้อย่างน้อย 2 ประเภทขึ้นไป ภายในพื้นที่และช่วงเวลาเดียวกัน เป็นการปลูกพืชคนละชนิด การเลี้ยงสัตว์คนละประเภท เพื่อให้เกิดการเกื้อกูลระหว่างกัน บนพื้นฐานห่วงโซ่ที่มีความสัมพันธ์กัน ประหยัดต้นทุนค่าใช้จ่าย รวมถึงไม่ยุ่งยากในการดูแล เช่น การปลูกข้าวแล้วข้างถนนที่มีการทำเป็นบ่อเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่เอาไว้บนบ่อปลา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือเป็นนวัตกรรมเกษตรผสมผสานที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับผู้ทำได้จริง บนพื้นฐานแห่งการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

5) ภูมิปัญญาหัตถกรรมจากกะลามะพร้าว

หัตถกรรมกะลามะพร้าว ซึ่งกะลา เป็นวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น เป็นวัสดุเหลือใช้ และเนื้อไม้จากกะลามีความงดงามตามธรรมชาติ อีกทั้งคุณภาพของกะลาจะไม่ทำปฏิกิริยากับกรด มีความปลอดภัยในการใช้ตักอาหาร สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้โดยการสอดแทรกความงดงามและสร้างสรรค์รูปแบบที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและรักษา “ความเป็นไทย” และความเป็นชาติ และเป็นภูมิปัญญาที่นำวัสดุธรรมชาติมาใช้ในการผลิตแทนการใช้พลาสติกและการประหยัดพลังงานเป็นการสร้างสรรค์ผลงานภูมิปัญญาที่มีคุณค่า อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมของไทยให้คงอยู่สืบไป

ในยุคหลังการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ชุมชนวัดใหม่สุคนธารามมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวปลอดภัย โดยมีการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย บันทึกประวัติผู้ให้บริการและผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยว สวมใส่หน้ากากอนามัยและถุงมือตลอดเวลา จัดให้มีสถานที่ล้างมือและจุดบริการแอลกอฮอล์ มีระบบจัดการขยะ และของเสียที่ถูกสุขอนามัย เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล กำหนดแนวเส้นการใช้บริการอย่างชัดเจน และมีการเพิ่มความถี่ในการทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงมีมาตรการสำหรับนักท่องเที่ยวในการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล และเปลี่ยนการชำระเงินด้วยเงินสดเป็นระบบโอนเงินผ่านมือถือสมาร์ทโฟน เป็นต้น

นอกจากนี้ ชุมชนยังมีการจัดการฐานข้อมูลการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชุมชนแบบออนไลน์ (E-Tourism) ด้วยการจัดทำเว็บไซต์แหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมเป็น Social network โดยเทคโนโลยีไอซีทีที่มีการใช้การสื่อสาร 2 ทาง ทำให้ผู้คนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างดีและที่สำคัญสามารถติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับคนจำนวนมากในขณะที่อยู่ในสถานที่ต่างๆ กัน โดยพัฒนาเป็นเว็บไซต์ที่เน้นบริการที่หลากหลายรูปแบบและตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานมากขึ้น ซึ่งผู้ใช้งานหรือสมาชิกที่เป็นบุคคลทั่วไปสามารถเข้ามามีส่วนในการจัดการและแบ่งปันเนื้อหาดังกล่าวให้กับกลุ่มคนในสังคมออนไลน์ส่งผลให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันและมีกิจกรรมร่วมกัน และผู้ใช้

สามารถสร้างเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้ใช้ไม่ต้องมีความรู้ในเชิงเทคนิครวมถึงการแบ่งปันข้อมูลไปยังเครือข่ายออนไลน์ที่ง่ายขึ้น เน้นหนักในด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ มีการจัดเรียงเนื้อหาจัดกลุ่มเข้าหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างแผนและขับเคลื่อนแผนการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีการพบปะและพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากภาครัฐและสถานศึกษาในการเข้ามาให้ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการประเมินและติดตามผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันอัฏฐมีบูชา

ชุมชนวัดใหม่สุคนธาราม เป็นชุมชนที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรมที่นำเอาหลักธรรมมาปฏิบัติสืบทอดกันยาวนานมีการถ่ายทอดผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และขนบธรรมเนียมจารีตของชุมชน เพื่อการดำรงอยู่อย่างสันติสุขในชุมชนโดยองค์ความรู้ทางหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวเนื่องกับวันอัฏฐมีบูชาที่ชุมชนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หลักไตรลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูสุตจินดาภรณ์ (2560) ได้เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรลักษณ์เพื่อบรรเทาทุกข์ของคนในสังคมปัจจุบันนั้น คนในสังคมจะต้องเข้าใจหลักไตรลักษณ์ คือ อนิจจตา สังขารทั้งปวงเป็นของไม่เที่ยง ทุกขตา สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ และอนัตตตา สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นของไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน เป็นสามัญลักษณะ คือ มีลักษณะเสมอกันของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตสิ่งทั้งหลายทั้งปวง และในเรื่องความกตัญญูกตเวที เป็นคุณธรรมที่สำคัญสำหรับมนุษยชาติ เป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ ทำให้มีความสัมพันธ์กันในสังคมมนุษย์และเป็นบ่อเกิดแห่งความรับผิดชอบต่อความเป็นมนุษย์ และเป็นคุณธรรมเบื้องต้นของมนุษย์ทั้งหลาย เช่นเดียวกับ สุวรรณฐา ลืม (2561) ได้เสนอแนวทางส่งเสริมกตัญญูกตเวทีในสังคมไทยว่า เป็นการจัดการกับปัญหาต่างๆ ทั้งปัญหาของครอบครัวตลอดจนปัญหาประเทศ ทั้งนี้หากบุคคลซึ่งอยู่ในสถานะต่างๆ สามารถทำให้ครอบครัวเป็นสุข และสังคมเป็นสุข พลเมืองในประเทศมีความสามัคคี ให้อภัย รักใคร่ปรองดองกัน มีกุศลจิต กตัญญูกตเวทีต่อกันทั้งส่วนของมนุษย์ด้วยกัน ส่วนในด้านอัปปมาทธรรม เป็นหลักธรรมสำคัญที่พระพุทธองค์ตักเตือนภิกษุทั้งหลาย ที่มาประชุมเป็นครั้งสุดท้าย เรียกว่า “ปัจฉิมโอวาท” ความว่า “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เราขอเตือนพวกเธอทั้งหลายว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา พวกเธอทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม” ไม่เลินเล่อเผลอสติ ประคองจิตให้ระลึกนึกได้และรู้สึกตัวอยู่เสมอในขณะ ทำ พูด คิด และไม่ดำรงตนอยู่ในความประมาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดสุวัฒน์ สุวฑฺฒโน (2563) พบว่า พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องความไม่ประมาทเป็นพระโอวาทสุดท้าย ในที่อื่นทรงสั่งสอนว่ากุศลธรรมทั้งหมดรวมลงในความไม่ประมาท เราจะได้หมั่นพิจารณาดูตนและหาโอกาสเพิ่มพูนคุณงามความดี

2. การจัดทำชุดความรู้มิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันอัฏฐมีบูชา

องค์ความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนวัดใหม่สุคนธาราม 1) การแทงหยวก 2) การทำกวดตะไล เป็นภูมิปัญญาที่โดดเด่นของชุมชน โดยการจัดทำชุดความรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ พัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนหรือการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นและเกิดประสบการณ์ใหม่ จากการจัดเก็บภูมิปัญญาของชุมชนวัดใหม่สุคนธาราม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤกษา ดอกกุหลาบ (2562) เรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรี ผลจากการสร้างแก่นสาระให้เป็นองค์ความรู้ที่ได้ในขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย 10 ประเด็น ได้แก่ 1) ความหมายของศิลปะการแทงหยวก 2) ประวัติความเป็นมาของศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี 3) เอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี 4) ลวดลายที่ใช้ในศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี 5) ต้นกล้วยที่ใช้ในการแทงหยวก 6) วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแทงหยวก 7) พิธีไหว้ครูก่อนการแทงหยวก 8) ขั้นตอนกระบวนการแทงหยวก 9) เทคนิควิธีการที่สำคัญในการแทงหยวก และ 10) เส้นทางสู่การเป็นผู้สืบสานศิลปะการแทงหยวก

3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชุมชน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนวัดใหม่สุคนธาราม ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรมและวิถีชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สโรชา อมรพงษ์มงคล (2561) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติความจริงแท้ และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเมืองมัลลิกา ร.ศ. 124 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า เมืองมัลลิกาได้มีการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ สิ่งดึงดูดใจและกิจกรรมส่วนใหญ่นำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในเรื่องของการนำมาสร้างบรรยากาศเพื่อให้เป็นฉากหลัง เป็นกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสนุก แล้วเป็นการใช้วัฒนธรรมที่ตนมีอยู่มาประยุกต์ใช้กับปัจจุบัน และการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของ ชุติกาญจน์ กันทะอู (2560) พบว่า บ้านร่องฟองมีศักยภาพเบื้องต้น ได้แก่ มีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทภูมิปัญญาพื้นบ้าน วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ เช่น แหล่งตีเหล็กทำเครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตร แหล่งผลิตตัดเย็บเสื้อผ้า มัดย้อม มีเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงสะดวกและปลอดภัย

องค์ความรู้จากการวิจัย

การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวันอัฏฐมีบูชาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยการค้นคว้าวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาในด้านต่างๆ ของชุมชน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างแผนและขับเคลื่อนแผนการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีการพบปะและพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากภาครัฐและสถานศึกษาในการเข้ามาให้ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการประเมินและติดตามผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เสมอ

โดยเฉพาะการปลุกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า และส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม การฟื้นฟูและถ่ายทอดภูมิปัญญาที่กำลังสูญหายให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม มีการพัฒนาสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงการสร้างเครือข่ายการสืบสานภูมิปัญญา การจัดการท่องเที่ยวบนฐานวัฒนธรรมภูมิปัญญาและวิถีชุมชนอย่างต่อเนื่อง เน้นคุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์ กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กับนันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับ ด้วยความสมดุลระหว่างการท่องเที่ยวกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร มีการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนสู่มาตรฐานความปลอดภัยจากเชื้อโรคอุบัติใหม่ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวันอัฏฐมีบูชา
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริม สนับสนุนการใช้ระบบ “บวร” บ้าน วัด รัฐ ในการสืบสานส่งเสริมการยกระดับภูมิปัญญาของชุมชนสู่การสร้างคุณค่าในมิติการดำรงชีวิตและการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานและภาคประชาชน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันวางนโยบายในการทำงานที่สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่เชื่อมโยงในระหว่างพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้นำหรือผู้แทนวัด ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีในการจัดการท่องเที่ยวประเภทวัดหรือชุมชนเพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในเชิงพาณิชย์ เนื่องด้วยมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรม ส่งผลให้พัฒนาการท่องเที่ยวประเภทวัดและชุมชนได้อย่างยั่งยืน

2. ควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า การวิเคราะห์ความเสี่ยง การหามาตรการป้องกันความเสี่ยง จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) หรือโรคติดต่อร้ายแรงอื่นๆ ผู้ประกอบการ ผู้รับผิดชอบ ปราชญ์ชาวบ้าน อาสาสมัคร มัคคุเทศก์ และประชาชนทั่วไป ต้องหมั่นศึกษาและติดตามข่าวสารของราชการตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

ชุติกาญจน์ กันทะอู. (2560). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษา บ้านร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่* (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูปลัดสุวัฒน์ สุวฑฺฒโน. (2563). การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมในยุคโควิค 19. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(1), 115-128.

พระครูสุตจินดาภรณ์ (ยงยุทธ). (2560). *การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรลักษณ์เพื่อบรรเทาทุกข์ของคนในสังคมปัจจุบัน.* (ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พฤกษา ดอกกุหลาบ. (2562). "การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี". *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 2(2), 38-44.

พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเซ่า. (2543). *ศิลปะการแทงหยวก.* กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2562. (2562, 2 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 136 ตอนพิเศษ 195 ง. หน้า 4.

การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). (2562, 18 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 136 ตอนพิเศษ 51 ก. หน้า 1.

ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการเดินทางท่องเที่ยวไทยแบบปรกติใหม่. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 12-24.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส. (2539). *พระปฐมสมโพธิกถา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมบรรณาคาร.

สโรชา อมรพงษ์มงคล. (2561). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติความจริงแท้ และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา: เมืองมัลลิกา รศ.124 จังหวัดกาญจนบุรี* (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2558). *องค์ความรู้ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: คู่มือและแนวทางปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุวรรณฐา ลือม. (2562). แนวทางส่งเสริมกตัญญูกตเวทีในสังคมไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 7(2), 424-431.

Kemmis, S., & Taggart, R. (1988). *The Action Research Planer* (3rd ed.). Victoria: Deakin University Press.